A religious painting, likely a detail from a larger work, depicting Christ with a lamb. Christ is shown from the chest up, with long brown hair and a beard, looking slightly to the right. He has a halo with radiating lines. He is wearing a red cloak over a white garment with gold embroidery. A lamb is positioned next to his head, looking towards the viewer. The background is a landscape with a body of water and distant hills. The text "A kereszténység születése és egyházzá szerveződése" is overlaid in white, bold, sans-serif font across the center of the image.

A kereszténység születése és egyházzá szerveződése

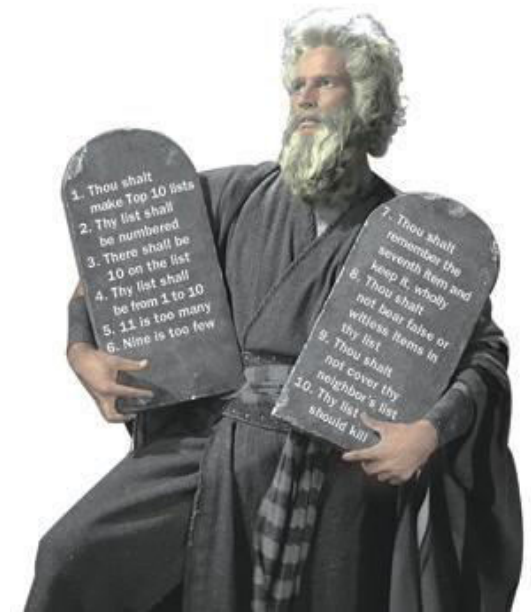
Vallások az ókori római birodalomban

- A görög-római hitvilág – **politeizmus**
 - **Vallási szertartások**
 - **Az istenekkel való szoros kapcsolat**

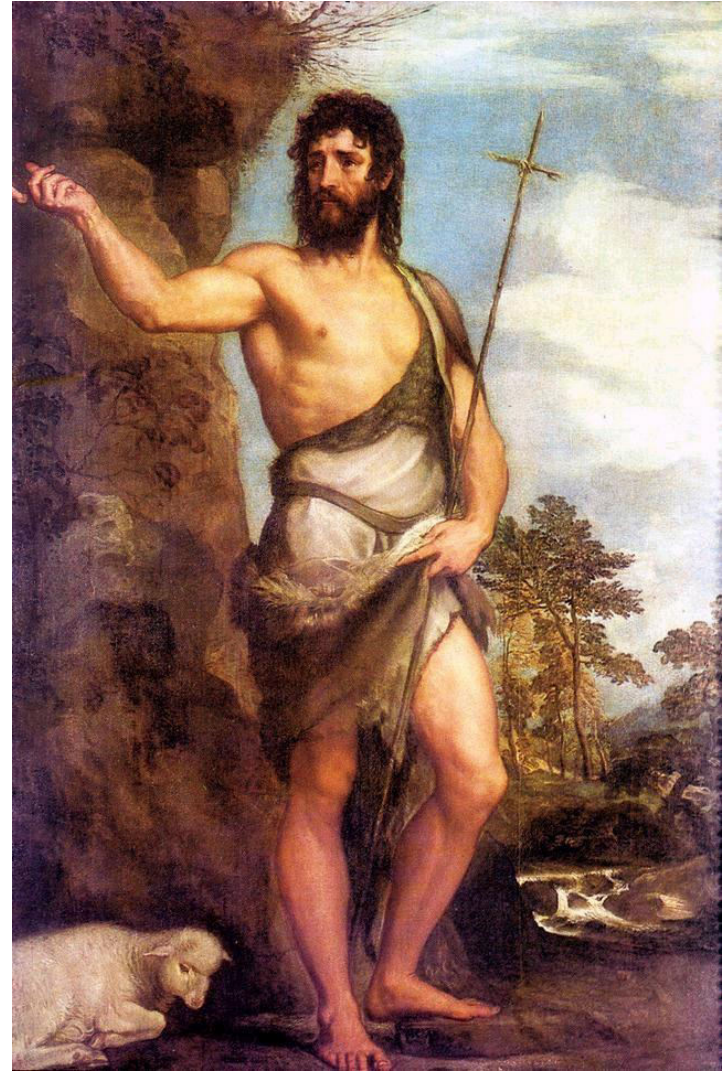
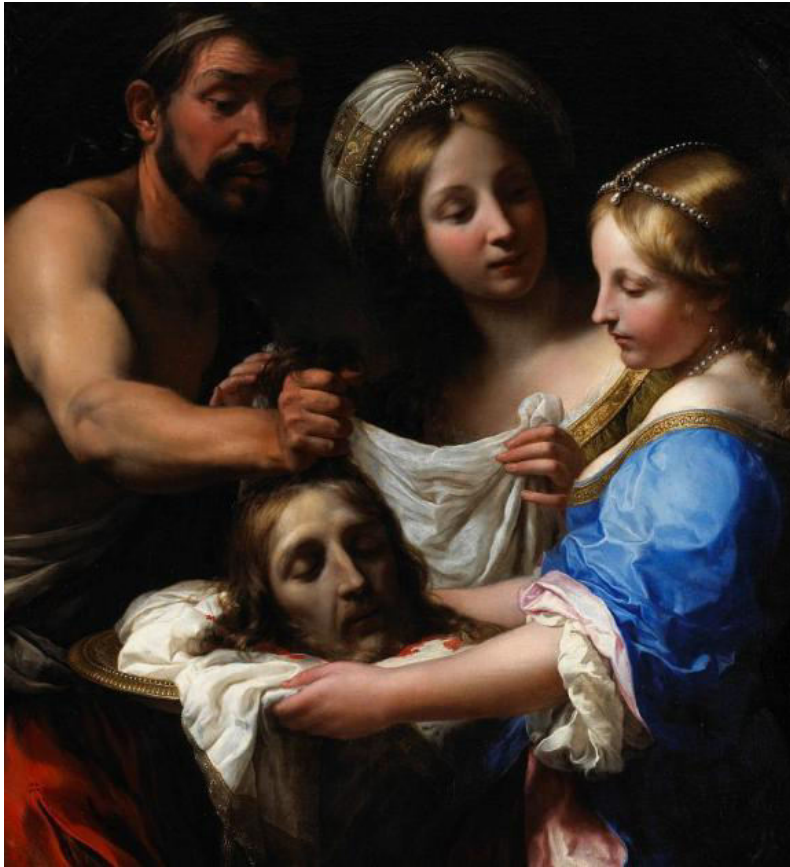
Vallások az ókori római birodalomban

- A keleti kultuszok felé fordulás: vigaszt, áhítatot, túlvilági jutalom ígérete a földi szenvedésért
- A zsidóság – római fennhatóság alatt – követte **monoteista** (egyistenhívő) vallását
- Várják a megváltót, a **messiást** – aki megszabadítja országukat az elnyomóktól, a népet a szenvedéstől

A kereszténység megjelenése

- Keresztelő Szent János
 - A Jordán folyó vízében keresztel
 - Bűnbánatra inti a népet
 - Heródes (zsidó király) megöleti

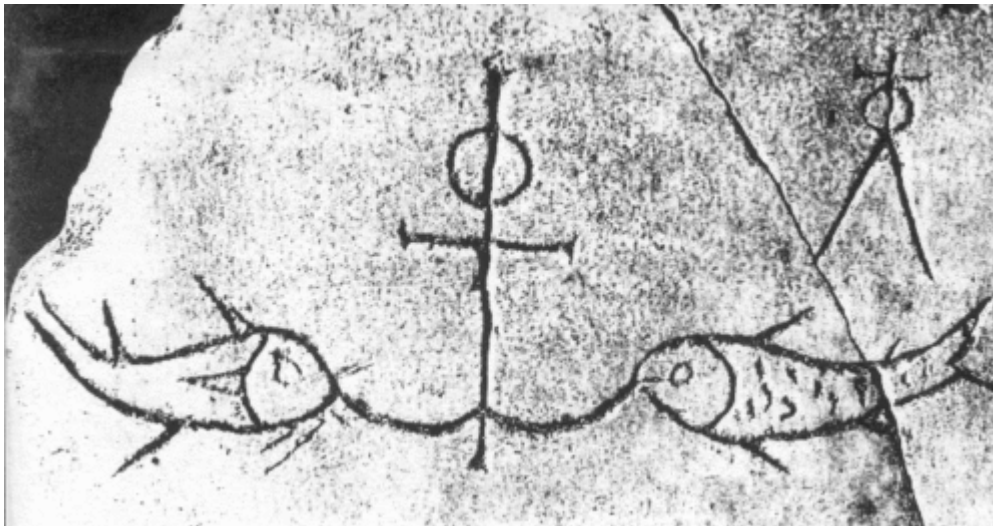
Jézus Krisztus megjelenése

- A megváltást hirdeti
- A tetteinek történetét a halála után lejegyezték – **evangéliumok** (jelentése: örömhír)
- Összesítésük – új szövetség
- Jézus tanítványai - **apostolok**
- Hirdetik az: Istenhez méltó életet, a szeretetet, a megbocsátást
- Jézus tanait példabeszédek által terjesztették

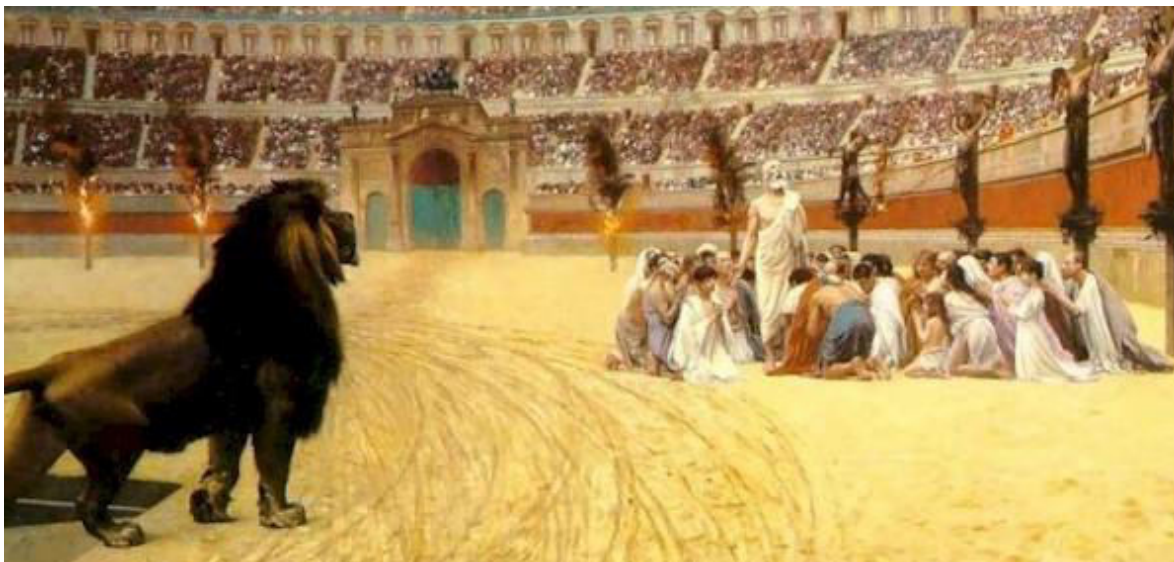
A kereszténység a római császárság idejében

- Kezdetben az apostolok terjesztik a keresztény hitvallást
- A keresztény egyháznak kialakul a formája, hierarchiája
- Tisztségek:
 - **Episzkoposz** (püspök) – minden városi keresztény közösség élén egy püspök állt
 - **Diakónosz** (szolga) – a papok segítői
 - **Presbiter** (idősebb) – belőlük alakul ki a papság (klérus)

A kereszténység a római császárság idejében

- **Keresztényüldözések** – Néró császár idejétől Kr. u. 54-68
- Diocletianus császár idején (Kr. u. 284-305) érték el csúcspontjukat
- Az üldözés oka: a keresztények az evilági egyenlőséggel **tagadták a tulajdont**, ill. a **császár istenítését** (Dominátus = Dominus et Deus = Úr és Isten)

A kereszténység a római császárság idejében

- **A keresztények üldözését** Nagy Konstantin császár fejezi be:
- **Kr. u. 313 – Milánói Ediktum** (rendelet) engedélyezte a szabad vallásgyakorlást – elismerte a keresztény vallást
- **Nagy Theodosius császár** – 391-ben **államvallássá** tette a kereszténységet (betiltotta a régi római istenek tiszteletét és a pogány kultuszokat)

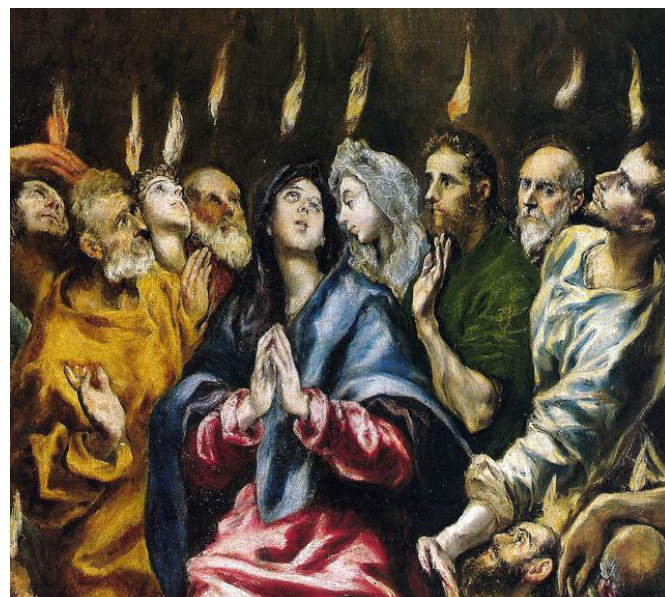
A kereszténység a római császárság idejében

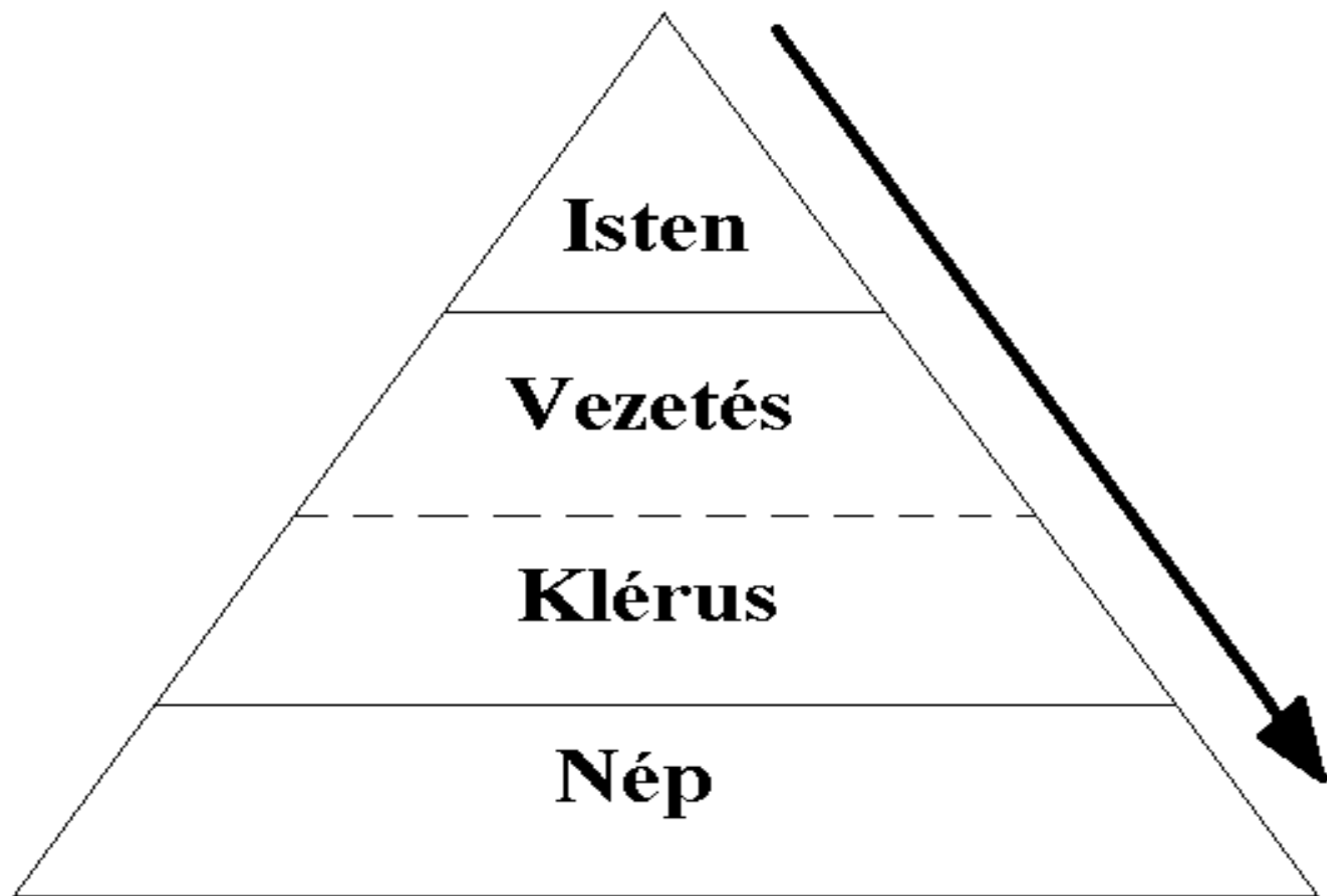
- A római birodalom két részre osztódott:
- **Nyugat-római birodalom** – Ravenna fővárossal
- **Kelet-római császárság** – Konstaninápoly fővárossal
- A nyugat-római kereszténység vezetői a nagy városok püspökei, pl. **Róma püspöke**
- A Kelet-római császárságban – **cezaropapizmus** (a császár egyben a keresztény egyház feje)

A kereszténység a római császárság idejében

- 325 – az **I. Nikaiai (Niceaia) zsinat** (gör. szünodosz – gyűlés)
- Határozat – a kanonizációról - a bibliába bekerülő szövegekről (**kanonizáció** - Istentől ihletett kinyilatkoztatás, Isten Igéje, nem pusztán emberi beszéd)
- **szenháromság egylényegűségének elfogadása** (atya, fiú, szent lélek)
- **Arius püspök** és híveinek kiátkozása a keresztény egyházból (ariánusok)
- A keresztény ünnepek pontos meghatározása (karácsony, húsvét, pünkösd, ...)

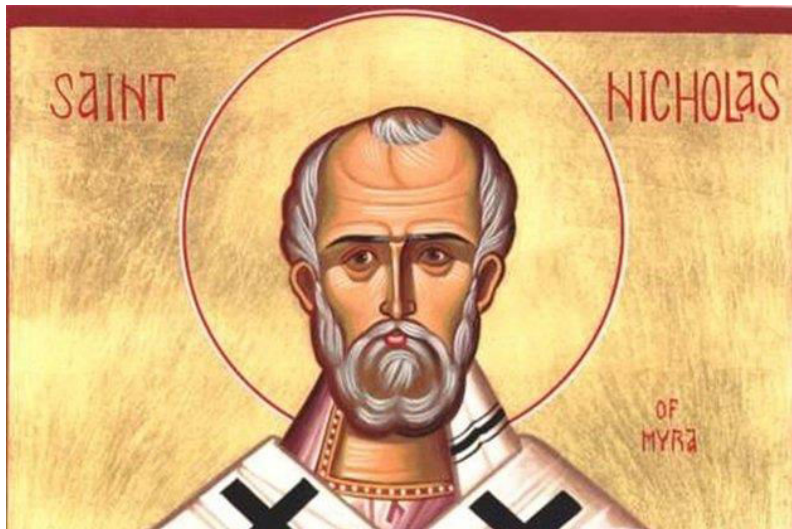

Az egyház hierarchikus formája

Egyházszervezet kiépítése I.

- Városi gyülekezetek élén: **püspök**, mellettük a presbiterek - klérus (4-5. sz.)
- Világi segítők: laikusok
- Metropolita: tartományi székhelyek püspökei
- Patriarkátusok (Antiochia, Alexandria, Jeruzsálem, Konstantinápoly, Róma, ...)

Szent Miklós, Myra püspöke

Egyházszervezet kiépítése II.

- A mindenkori római püspök:
 - igényli az egyház feletti **primátusát** (hogy első legyen a püspökök között)
- A keletiek ragaszkodnak a kormányzati-bíráskodási önállósághoz
- Elismerik a római püspök elsőbbségét (döntő szó, igazhitűség = római püspök hitvallása)
- Új szervezeti és **intézményes forma a Római Birodalom után**

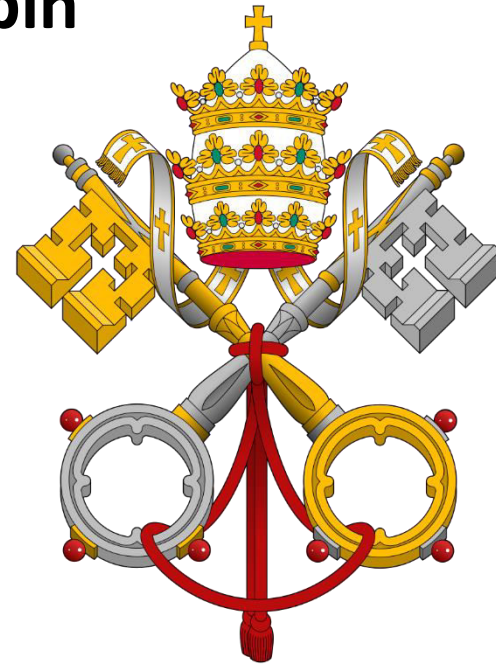
A pápa látogatása
Mátyás királynál

A Pápai Állam

- Nyugatrómai Birodalom bukása: 476 – az ókor vége, a középkor kezdete
- a pápa gyakorol fejedelmi hatalmat a római dukátus (hercegség) felett
- 8. sz. eleje: megromlik a viszony Róma és Bizánc között
- Longobárd betörések: új védelmező **Kis Pippin** személyében
- **756 Pápai Állam**
- 774 Nagy Károly is megerősíti (800-tól császár)

Kis Pippin, frank király

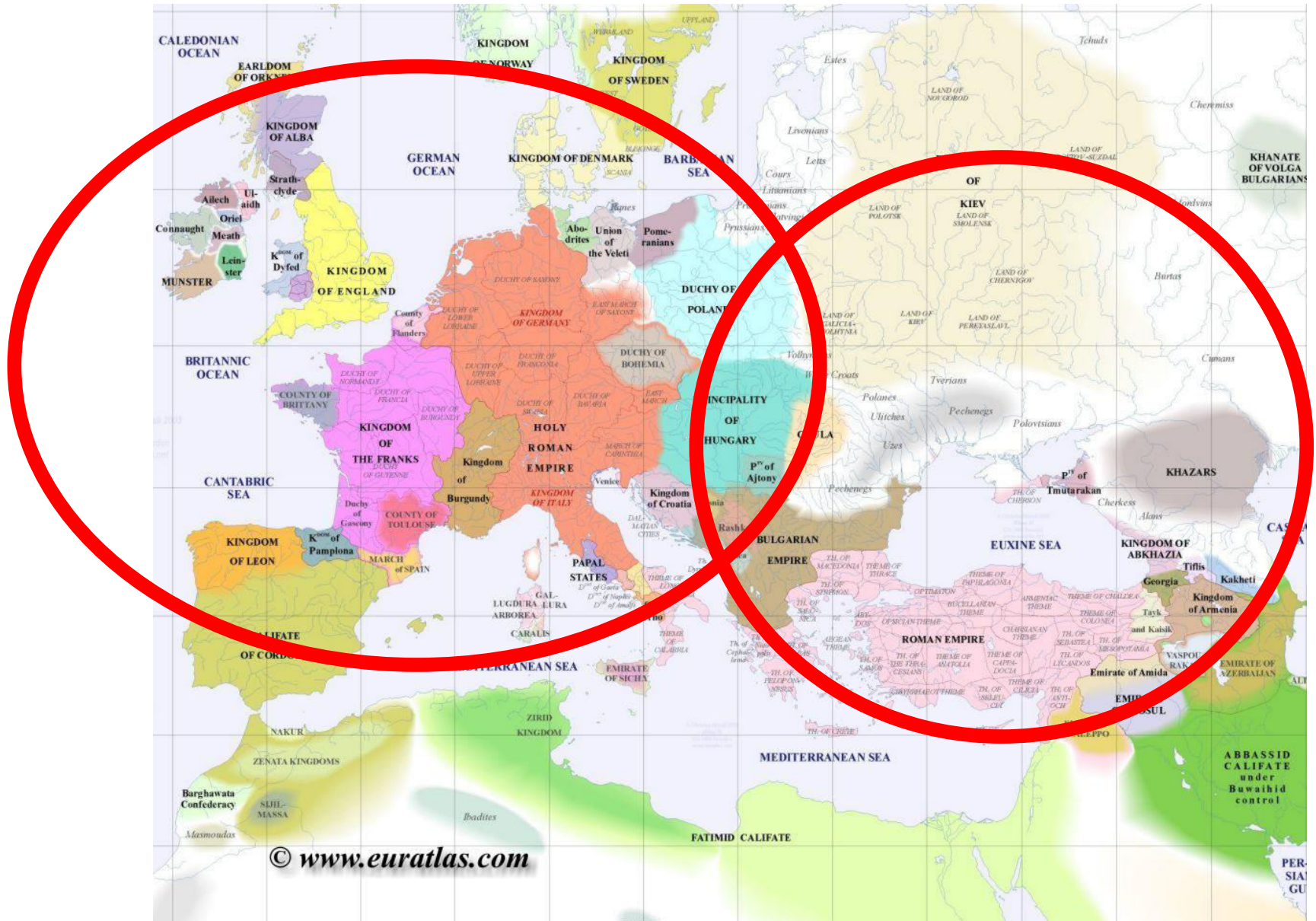
A pápai állam címere

A nyugati- és a keleti keresztény egyház szétválása

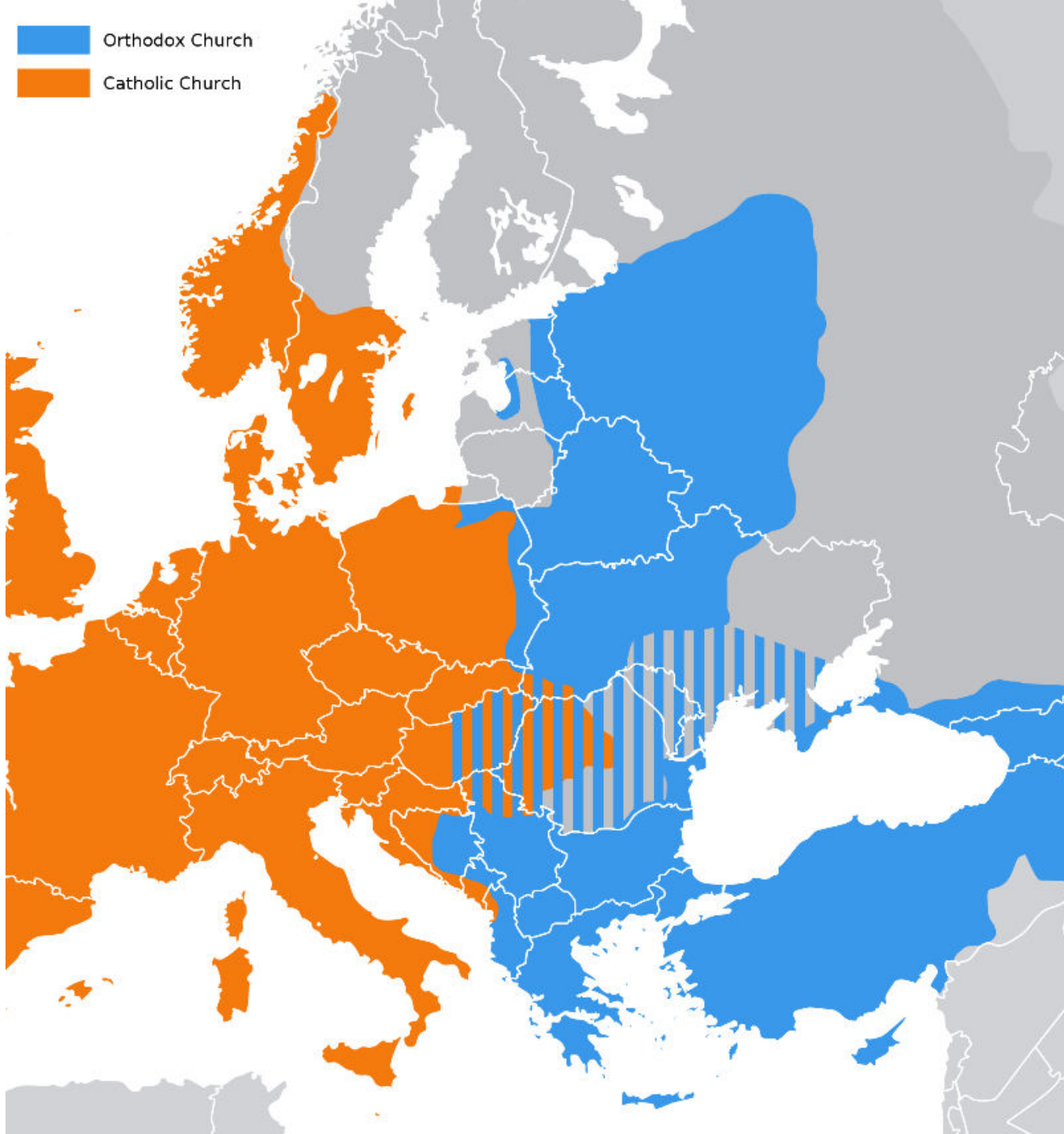
- Ezredforduló: európai keresztény népközösség - Róma elsőbbségre vágyik
- **1054: SKIZMA (gör.: schismos) = egyházszakadás**
- okok:
 - **kormányzati, joghatósági** hatalom feletti vita
 - nyelv, kulturális és etnikai különbségek
 - **liturgikus különbségek**
 - hitelvek kb. ugyanazok
 - különbség a **hit megélésében, gyakorlatában** és az egyházi fegyelemben (házasság vs. cölibátus)
- Ekkorra tehető, hogy a közösség helyett a papság fogja választani a püspököket

A nyugati- és a keleti egyház szétválása

A nyugati- és a keleti egyház szétválása

A nyugati- és a keleti egyház szétválása

Keleti formájú (bizánci) keresztény templom, 11. század, Öskü, Magyarország

Nyugati formájú keresztény templom, 11. század, Nagybörzsöny, Magyarország

Két kard - elmélet

- Eszerint a **világot két hatalom kormányozza: *auctoritas sacra pontificum et regalis potestas*** (a pápák szent tekintélye és a királyi hatalom). A **PÁPA** a **vicarius Christi (Krisztus földi helytartója)**, mindkét kard az övé, de a világit kölcsön adja – királynak, később kr.u. 800-tól császárnak (Német-Római császár)
- Két kard, két hatalom - benne van a Bizánctól való elszakadás is

A cluny-i reformok (10.-11. sz.)

- Egyházújító mozgalom, főként a szerzetességet érintette, de a papságot is, eredete – Cluny apátság
- Változások az egyházi rendben:
 - **Cölibátus** bevezetése (papi/szerzetesi nőtlenség)
 - Papok világi életének vessenek véget
 - Egyházi invesztitúra (ki jogosult kinevezni az egyházi tisztségeket)
 - A **szimónia** tiltása (egyházi jogok/tiszts. vásárlása/eladása)

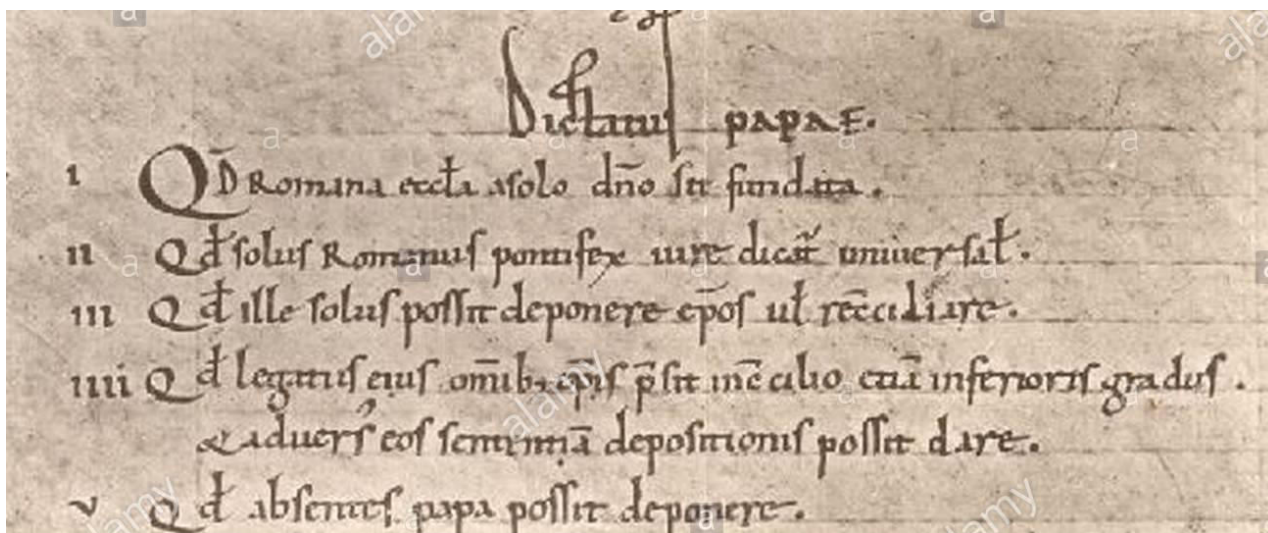

"...Amikor Simon látta, hogy az apostolok kézrátétellel közvetítik a Szentlelket, pénzt ajánlott fel nekik: "Adjatok nekem is olyan hatalmat - mondta -, hogy akire csak ráteszem a kezem, megkapja a Szentlelket." Péter elutasította: "Vesszen el a pénzed veled együtt, mert azt hitted, hogy az Isten ajándékát pénzen meg lehet venni....,,

– Apostolok cselekedetei 8, 5-24

Gregorián reformok

- 1073: **VII. Gergely pápa**, Gregorián reform
 - legyen vége a teokratikus királyságnak (a király hatalma istentől származik)
 - a pápák világi hatalomra törnek
 - hierokrácia: a pápa a közösség feje, a császár tőle kapja a hatalmát (mivel a világi dolgok csak eszközök)
 - **Dictatus Papae (1075)** - 27 pont

1075: Dictatus papae

Az irat legfontosabb pontjai:

- A pápát **nem ítélni** meg senki;
- A római egyház **soha nem tévedett** és soha nem fog tévedni az idők végezetéig;
- Csak **egyedül a pápa** hívhatja össze a bíborosi testületet és csak őt illeti meg a **kanonizálás joga**;
- Csak a pápa hozhat **új törvényeket** és csak ő **állíthat fel új püspökségeket**;
- A pápának joga van **engedetlen fejedelmeket letenni** és alattvalóikat a **hűségi eskü alól feloldani**;
- A pápa zsinatok hozzájárulása nélkül is tehet le püspököket;
- A pápa az egyházi törvényeket **önhatalmából megváltoztathatja** és azok alól **dispenzálhat**;
- A pápa **császári jelvényeket viselhet**;
- Egyedül a pápa lábait **kötelesek az összes fejedelmek megcsókolni**;
- (A pápának) jogában áll **császárokat letenni**;

Köszönöm a figyelmet!

